

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ВСТУП ДО ФАХУ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
спеціальності 051 "Економіка"
освітньої програми "Економіка та економічна політика"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2022**

УДК 378.147:33(07.034)

B85

Укладач М. А. Мащенко

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії та економічної політики.

Протокол № 6 від 20.12.2021 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Вступ до фаху [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 051 "Економіка" освітньої програми "Економіка та економічна політика" першого (бакалаврського) рівня / уклад. М. А. Мащенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 38 с.

Подано методичні рекомендації до виконання самостійних робіт. Методичні рекомендації призначено для набуття студентами відповідних компетентностей щодо системи теоретичних знань стосовно організації системи вищої освіти в Україні та забезпечення організаційних передумов підготовки фахівців з економіки, змісту, характеру і сфери майбутньої професійної діяльності економіста. Розкрито сутність, форми, види, методи навчання та контролю у вищій школі.

Рекомендовано для студентів спеціальностей 051 "Економіка" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 378.147:33(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2022

Вступ

Створення стабільно функціонуючої економіки України потребує формування нового рівня економіки та економічної політики. Саме тому стабілізація української економічної системи значною мірою залежить від того, наскільки швидко в Україні з'являться кваліфіковані фахівці, підготовлені на новому, якісному рівні, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для вирішення завдань предметної області діяльності.

Підготовка фахівців за освітньою програмою "Економіка та економічна політика" потребує поглибленого вивчення такої складової, як організація та основні форми навчального процесу у підготовці фахівців-економістів; технологія проектування професійної кар'єри економістів; професія, професіоналізм та області професійної діяльності економістів; діяльність економістів на підприємствах та в установах; роль фахівців-економістів у забезпеченні стабільності банківської системи України; діяльність економістів у громадських організаціях; вимоги з боку роботодавців та світового ринку праці до економістів; дерево цілей професійної діяльності. Здійсненню цих важливих завдань сприяє вивчення навчальної дисципліни "Вступ до фаху".

Навчальна дисципліна "Вступ до фаху" є важливою у процесі підготовки фахівців спеціальностей 051 "Економіка" та розрахована на комплексне вивчення, а саме: засвоєння теоретичного матеріалу навчальної дисципліни на лекціях, відпрацювання теоретичних питань на практичних заняттях, а також обов'язкове самостійне опрацювання матеріалу.

Мета навчальної дисципліни: формування системи теоретичних знань щодо організації системи вищої освіти в Україні, сутність, форми, види, методи навчання та контролю у вищій школі; забезпечення організаційних передумов підготовки фахівців з економіки, змісту, характеру та сфери майбутньої професійної діяльності економіста.

Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів містять питання за темою, загальні методичні рекомендації до виконання самостійної роботи за темою, питання для самодіагностики, тестові питання, тематика есе, евристичні завдання.

Змістовий модуль 1. Основи підготовки сучасних економістів

Тема 1. Предмет і метод навчальної дисципліни "Вступ до фаху"

Питання за темою

- 1.1. Предмет навчальної дисципліни "Вступ до фаху".
- 1.2. Завдання і функції навчальної дисципліни "Вступ до фаху".
- 1.3. Роль випускової кафедри у підготовці фахівців-економістів. Історія кафедри економічної теорії та економічної політики ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Філософія і традиції кафедри економічної теорії та економічної політики ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Історія освітньої програми "Економіка та економічна політика" (1994 – 2021 рр.).

Загальні методичні рекомендації до виконання самостійної роботи за темою 1

Самостійну роботу за темою 1 студентам слід починати з розгляду теоретичних матеріалів за темою. Потім обов'язково вирішити завдання щодо практичних робіт, а саме: відповісти на питання для самодіагностики.

Самостійна робота студента складається з вирішення тестових завдань, що подано далі, виконання евристичних завдань та написання есе за вибраною серед поданих тем.

Творче та наполегливе опрацювання теоретичного матеріалу, старанне виконання практичних завдань та самостійна робота надають можливість студенту оволодіти практичними навичками та набути компетентностей щодо вміння визначати предмет, методи, завдання, функції навчальної дисципліни "Вступ до фаху".

Питання для самодіагностики

1. Предмет навчальної дисципліни "Вступ до фаху".
2. Завдання і функції навчальної дисципліни "Вступ до фаху".
3. Роль випускової кафедри у підготовці фахівців-економістів.

Тести

1. *Процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи, зміни освітніх програм і потрібних інституційних перетворень у вищих навчальних закладах Європи:*

- а) Болонський процес;
  - б) освітній процес;
  - в) науковий процес;
  - г) нормативний процес.
- Правильна відповідь: а).

2. *Мінімальна одиниця, яка точно документується, часто означає навчання впродовж тижня (суму аудиторної та самостійної роботи студента) – це:*

- а) кредит;
  - б) модуль;
  - в) лекція;
  - г) практичне заняття.
- Правильна відповідь: а).

3. *Сукупність етичних принципів та визначених законом України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень – це:*

- а) Болонський процес;
  - б) освітній процес;
  - в) навчальний процес;
  - г) академічна доброчесність.
- Правильна відповідь: г).

4. *Яка з перерахованих економічних цілей має точне кількісне вимірювання:*

- а) економічна гарантія;
  - б) повна зайнятість;
  - в) економічна свобода;
  - г) економічний вибір?
- Правильна відповідь: б).

5. Що не вивчає макроекономіка:

- а) виробництво в масштабі всієї економіки;
- б) кількість зайнятих у народному господарстві;
- в) загальний рівень цін;
- г) виробництво бавовни й динаміку її ціни?

Правильна відповідь: г).

6. До цілей макроекономіки належить:

- а) високий і зростаючий рівень національного виробництва;
- б) висока зайнятість за умови невеликого змушеного безробіття;
- в) стабільний або плавно зростаючий рівень цін;
- г) усі відповіді правильні.

Правильна відповідь: г).

7. Визначте ендогенні параметри:

- а) інформація, що вводиться в модель ззовні, але істотно впливає на параметри моделі;
- б) агреговані показники ефективності суспільного виробництва;
- в) інформація, що формується усередині систем і визначається за допомогою її рішення;
- г) агреговані специфічні параметри дослідження макрорівноваги.

Правильна відповідь: в).

8. Величина реального ВВП країни не зростатиме, якщо в країні відбувається:

- а) збільшення кількості робочої сили;
- б) збільшення обсягу й підвищення технічного рівня устаткування;
- в) зростання інфляції;
- г) поліпшення технології виробництва.

Правильна відповідь: в).

9. Що з перерахованого не зараховують до складу ВВП:

- а) державні закупівлі товарів і послуг;
- б) відрахування на споживання основного капіталу;
- в) державні трансфертні платежі;
- г) субсидії.

Правильна відповідь: в).

10. Різниця між ВНД і ВВП дорівнює:

- а) факторним доходам;
  - б) трансфертним платежам сектору домашніх господарств;
  - в) різниці між виторгом від реалізації й вартістю матеріальних видатків;
  - г) різниці від надходження від національних факторів виробництва через кордон й факторними доходами, отриманими закордонними ресурсами в певній країні.
- Правильна відповідь: г).

Тематика есе

Одним із видів самостійної роботи є написання есе в довільній формі. Вибір теми студент має здійснювати самостійно. Тематика есе має залежати від особистих інтересів і переваг. Завдання виконується індивідуально.

1. Система вищої освіти в Україні та перспективи її розвитку.
2. Болонський процес як засіб входження до Єдиного європейського освітнього простору.
3. Системи оцінювання знань в Європі та Україні.
4. Ступеневість вищої освіти в Україні.
5. Стандарт вищої освіти зі спеціальності "Економіка".
6. Історія освітньої програми "Економіка та економічна політика" (1994 – 2021 рр.).

Евристичні завдання

1. Подумайте, що змушує вас прагнути до успіху.
2. Запитайте себе: "Для чого мені потрібен успіх?". І запишіть усі відповіді, які тільки вам спадають на думку.
3. Додайте до цього списку будь-які інші причини, за якими ви вважаєте для себе важливим досягти успіху в навчанні.

Рекомендована література: [1, с. 150; 2, с. 115; 3; 4, с. 200].

Тема 2. Організація та основні форми навчального процесу у підготовці фахівців-економістів

Питання за темою

2.1. Система вищої економічної освіти в Україні. Базова термінологія. Рівні вищої освіти зі спеціальності 051 "Економіка": бакалавр, магістр (магістр академічний, магістр професійний, магістр інтегрований), доктор філософії (PhD). Болонський процес. Болонська декларація. Реформування вищої економічної освіти в Україні в контексті Болонського процесу. Єдиний Європейський освітній простір та проблеми освітньої інтеграції України.

2.2. Форми навчального процесу у вищій школі. Поняття та зміст лекцій, практичних занять, лабораторних занять, семінарів-практикумів. Інноваційні методи навчання: інтерактивні-лекції, лекції-екскурсії, лекції спікерів-потенційних роботодавців, "круглі столи", брифінги, кейси. Практична складова навчального процесу: навчальна, ознайомлювальна, виробнича, науково-дослідна та переддипломна практики. Курсові та дипломні роботи. Державні іспити. Навчальний план освітньої програми "Економіка та економічна політика". Перелік навчальних дисциплін та терміни їх засвоєння. Роль загальних дисциплін у формуванні економістів. Спеціальні дисципліни, їх значення для формування сучасних економістів.

2.3. Самостійна робота студентів (СРС). Форми СРС. Роль СРС у розвитку творчих здібностей майбутніх економістів.

2.4. Академічна доброчесність. Цінності та принципи академічної доброчесності. Законодавче та нормативне забезпечення провадження принципів академічної доброчесності в ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Кодекс академічної доброчесності ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Прояви академічної недоброчесності: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво. Види плагіату. Прийоми навчання студентів належному академічному письму. Академічна відповідальність здобувачів освіти. Інструменти популяризації академічної доброчесності та запобігання проявів академічної недоброчесності.

2.5. Виховний процес у ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Студентське самоврядування. Форми виховного процесу у ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Організація студентського самоврядування.

Загальні методичні рекомендації до виконання самостійної роботи за темою 2

Самостійну роботу за темою 2 студентам слід починати з розгляду теоретичних матеріалів за темою. Потім обов'язково вирішити завдання щодо практичних робіт, а саме: відповісти на питання для самодіагностики.

Самостійна робота студента складається з вирішення тестових завдань, що подано далі, виконання евристичних завдань та написання есе за обраною серед наданих тем.

Творче та наполегливе опрацювання теоретичного матеріалу, старанне виконання практичних завдань та самостійна робота надають можливість студенту оволодіти практичними навичками та набути компетентностей щодо знань про форми навчального процесу, цінностей та принципів академічної доброчесності.

Питання для самодіагностики

1. Система вищої економічної освіти в Україні.
2. Рівні вищої освіти зі спеціальності 051 "Економіка": бакалавр, магістр (магістр академічний, магістр професійний, магістр інтегрований), доктор філософії (PhD).
3. Болонський процес. Болонська декларація.
4. Форми навчального процесу у вищій школі.
5. Поняття та зміст лекцій, практичних занять, лабораторних занять, семінарів-практикумів.
6. Навчальний план освітньої програми "Економіка та економічна політика".
7. Самостійна робота студентів (СРС). Форми СРС.
8. Академічна доброчесність.
9. Студентське самоврядування.

Тести

1. Представники якого напряму в економічній науці в якості предмета досліджували сферу торгівлі:

- а) класична школа політичної економії;
- б) меркантилізм;

в) кейнсіанство;

г) монетаризм?

Правильна відповідь: б).

2. Яке з визначень найбільш точно відображає сутність економічної теорії:

а) наука, що досліджує проблеми ефективного використання обмежених ресурсів з метою задоволення індивідуальних і суспільних потреб;

б) наука, що досліджує особливості розвитку суспільства на різних етапах його існування;

в) наука, що досліджує особливості управління підприємством для досягнення максимального прибутку;

г) наука, що досліджує проблеми вибору ефективної державної політики для вирішення соціальних проблем?

Правильна відповідь: а).

3. Поняття методу пізнання містить:

а) дослідження структури і місця економічної науки в загальній системі знань;

б) певну методологію дослідження;

в) суб'єктивні судження вченого;

г) підхід до предмета дослідження.

Правильна відповідь: а).

4. Завдяки якому з наведених методів пізнання вдається фіксувати сутність явищ:

а) метод порівняння;

б) метод припущень;

в) метод наукової абстракції;

г) діалектичний метод?

Правильна відповідь: в).

5. Який з наведених методів пізнання вивчає економічні явища у постійному русі та взаємозв'язку з іншими:

а) метод математичного моделювання;

б) метод аналізу;

- в) метод синтезу;
  - г) діалектичний метод?
- Правильна відповідь: г).

6. Представники якого напрямку в економічній науці в якості предмета досліджували сферу виробництва:

- а) класична школа політичної економії;
- б) меркантилізм;
- в) кейнсіанство;
- г) монетаризм?

Правильна відповідь: а).

7. Позитивна економічна теорія характеризує:

- а) економічну дійсність;
- б) економіку, якою вона має бути;
- в) економіку, що досягла позитивних зрушень у короткостроковому періоді;
- г) економіку, що досягла позитивних зрушень у довгостроковому періоді.

Правильна відповідь: а).

8. Нормативна економічна теорія характеризує:

- а) економічну дійсність;
- б) економіку, якою вона має бути;
- в) економіку, що досягла позитивних зрушень у короткостроковому періоді;
- г) юридичні норми і правила, що регулюють поведінку різних економічних суб'єктів.

Правильна відповідь: б).

9. Яке з наведених визначень найбільш точно відображає сутність економічних категорій:

- а) засіб дослідження предмета економічної теорії;
- б) спосіб пізнання, одне з можливих вирішень економічної проблеми;

в) наукове поняття, що характеризує сутність того, чи іншого економічного явища;

г) об'єкт пізнання економічної теорії як науки?

Правильна відповідь: в).

10. Яке з наведених визначень найбільш точно відображає сутність економічних законів:

а) критерій правильності результатів пізнання;

б) стійкі причино-наслідкові зв'язки, дія яких проявляється як домінуюча тенденція в економічному житті;

в) спосіб пізнання, одне з можливих вирішень економічної проблеми;

г) об'єкт пізнання економічної теорії як науки?

Правильна відповідь: б).

Тематика есе

Одним із видів самостійної роботи є написання есе в довільній формі. Вибір теми студент має здійснювати самостійно. Тематика есе залежить від особистих інтересів і переваг. Завдання виконується індивідуально.

1. Болонський процес: особливості впровадження в Україні.

2. Реформування вищої економічної освіти в Україні в контексті Болонського процесу.

3. Єдиний Європейський освітній простір та проблеми освітньої інтеграції України.

4. Роль загальних дисциплін у формуванні економістів.

5. Спеціальні дисципліни, їх значення для формування сучасних економістів.

6. Цінності та принципи академічної доброчесності.

Евристичні завдання

1. Підготуйте рекомендації з питань:

як правильно формулювати особисті цілі;

як правильно формулювати професійні цілі;

як уникнути конфлікту цілей.

2. Розробіть методи контролю за реалізацією своїх життєвих цілей.

3. Обґрунтуйте вибір спеціальності 051 "Економіка":
спочатку назвіть причини, за якими ви вступили до інституту (тобто ваші мотиви);
далі опишіть, як ви збираєтеся використовувати навчання у ЗВО для досягнення своїх цілей.

Рекомендована література: [1, с. 108; 2, с. 72; 6, с. 115; 7; 8].

Тема 3. Професійне самовизначення студента

Питання за темою

3.1. Міжнародна діяльність та академічна мобільність.

3.2. Наукова діяльність студентів. Всеукраїнські конкурси студентських наукових робіт. Всеукраїнські студентські олімпіади. Госпдоговірні теми. Наукові традиції та напрями наукових досліджень кафедри економічної теорії та економічної політики. Участь студентів у наукових дослідженнях та госпдоговірних темах кафедри. Фінансування студентських проєктів за рахунок держзамовлення. Гранти, порядок формування запитів на гранти та пояснювальні записки до їх отримання.

3.3. Стажування. Стажування на підприємствах, на підприємствах-партнерах. Міжнародне стажування.

3.4. Дуальна освіта для студентів освітньої програми "Економіка та економічна політика".

Загальні методичні рекомендації до виконання самостійної роботи за темою 3

Самостійну роботу за темою 3 студентам слід починати з розгляду теоретичних матеріалів за темою. Потім обов'язково вирішити завдання щодо практичних робіт, а саме: відповісти на питання для самодіагностики.

Самостійна робота студента складається з вирішення тестових завдань, що подано далі, виконання евристичних завдань та написання есе за обраною серед наданих тем.

Творче та наполегливе опрацювання теоретичного матеріалу, старанне виконання практичних завдань та самостійна робота надають можливість студенту оволодіти практичними навичками та набути знання

щодо міжнародної діяльності та академічної мобільності; стажування на підприємствах підприємств-партнерів та міжнародного стажування; дуальної освіти.

Питання для самодіагностики

1. Особливості міжнародної діяльності та академічної мобільності.
2. Сутність наукової діяльності студентів.
3. Всеукраїнські конкурси студентських наукових робіт.
4. Наукові традиції та напрями наукових досліджень кафедри економічної теорії та економічної політики.
5. Стажування. Міжнародне стажування.
6. Дуальна освіта для студентів освітньої програми "Економіка та економічна політика".

Тести

1. Згідно з економічним підходом власність – це:

- а) відносини між людьми, що опосередковані реччю;
- б) річ, яка належить певній людині;
- в) ставлення людини до речі як до своєї;
- г) усі відповіді правильні.

Правильна відповідь: а).

2. Головну роль в системі відносин власності відіграє:

- а) суспільна форма праці;
- б) власність на вироблений продукт;
- в) власність на засоби виробництва;
- г) організаційно-економічні, господарчі форми реалізації власності.

Правильна відповідь: в).

3. До засобів праці належать:

- а) трубопроводи, споруди, напівфабрикати;
- б) споруди, машини, механізми;
- в) машини, механізми, корисні копалини;
- г) сировина, матеріали, машини.

Правильна відповідь: б).

4. *Загальне неподільне присвоєння реалізується у таких формах:*

- а) колективна, приватна трудова і державна власність;
- б) первіснообщинна, колективна і державна власність;
- в) первіснообщинна, колективна і приватна трудова власність;
- г) державна, колективна власність.

Правильна відповідь: г).

5. *Приватне роздільне присвоєння реалізується через:*

- а) приватну трудову, первіснообщинну, феодалську і капіталістичну власність;
  - б) рабовласницьку, феодалську і приватну трудову власність, що базується на найманій праці;
  - в) приватну трудову, рабовласницьку, феодалську і капіталістичну власність;
  - г) немає правильної відповіді.
- Правильна відповідь: г).

6. *Приватизація – це:*

- а) зменшення державного впливу на економіку;
  - б) перехід державної власності в приватну;
  - в) скорочення частки державного заказу;
  - г) процес передачі в приватну власність націоналізованих підприємств.
- Правильна відповідь: г).

7. *До предметів праці належать:*

- а) механізми, матеріали, сировина;
- б) споруди, сировина, напівфабрикати;
- в) матеріали, сировина, напівфабрикати;
- г) корисні копалини, машини.

Правильна відповідь: в).

8. *Найбільш поширеною у світовій економічній літературі є класифікація економічних систем, що:*

- а) демонструє зв'язки у суспільстві між виробництвом і споживанням;
- б) аналізує явища і процеси суспільного життя (формаційний підхід);

в) аналізує їх за двома ознаками: форма власності на засоби виробництва та спосіб координації та управління економікою;

г) аналізує їх географічне положення.

Правильна відповідь: в).

9. *Правильна формула визначення курсу акції:*

а) $Ka = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Авансовани й капітал}} \times 100 \%$;

б) $Ka = \frac{\text{Дивіденд}}{\text{Позичковий відсоток}} \times 100 \%$;

в) $Ka = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Позичковий відсоток}} \times 100 \%$;

г) $Ka = \frac{\text{Позичковий відсоток}}{\text{Дивіденд}} \times 100 \%$.

Правильна відповідь: б).

10. *Спосіб виробництва – це:*

а) єдність двох взаємообумовлених сторін – засобів праці та предметів праці;

б) єдність двох взаємообумовлених сторін – продуктивних сил та виробничих відносин;

в) єдність двох взаємообумовлених сторін – продуктивних сил та соціально-економічних відносин;

г) єдність двох взаємообумовлених сторін – продуктивних сил та робітників.

Правильна відповідь: б).

Тематика есе

Одним із видів самостійної роботи є написання есе в довільній формі. Вибір теми студент має здійснювати самостійно. Тематика есе залежить від особистих інтересів і переваг. Завдання виконується індивідуально.

1. Роль економіста в організації.
2. Поняття професійної етики. Етика менеджменту і бізнесу.
3. Особливості професійної управлінської діяльності.
4. Основні концепції етики бізнесу.

5. Етика внутрішньо-фірмових відносин. Етичний аспект прийняття управлінських рішень.
6. Етичні проблеми міжнародного бізнесу.

Евристичні завдання

1. Підготуйте виступ та проведіть його самоаналіз: уявіть собі, що ви призначені керівником у незнайомий колектив. Вас чекає зустріч з майбутніми підлеглими. Для цього вам необхідно виступити з промовою, яка повинна представити вас як керівника, забезпечити вам безболісне входження в новий колектив і налаштувати його на партнерську співпрацю з вами. Складіть текст презентації. Це може бути зроблено будь-якими доступними засобами. Жанр рекламного виступу не регламентований. Виступ має бути коротким, лаконічним і не перевищувати п'яти хвилин.

2. Визначте, які функції використовує макроекономіка під час:

- а) дослідження та оцінювання в країні економічної кон'юнктури і її подальших перспектив розвитку;
- б) розроблення економічної політики держави;
- в) створення теоретичних засад (моделей) досліджуваних об'єктів;
- г) вивчення процесів, явищ, що відбуваються в економіці;
- д) розгляду питань впливу на поведінку економічних суб'єктів в економіці;

Рекомендована література: [2, с. 42; 6, с. 315; 7 – 11].

Тема 4. Технологія проєктування професійної кар'єри економістів

Питання за темою

4.1. Конкурентоспроможність економістів на сучасному ринку праці. Поняття "конкурентоспроможність економістів" та його ключові компоненти. "Портрет" конкурентоспроможного економіста на сучасному ринку праці. Професійна компетентність та інші конкурентні переваги економістів. Ціннісні та цільові орієнтири економістів. Методи вивчення власних професійних конкурентних переваг студентами. Шляхи підвищення конкурентоспроможності студентів на ринку праці.

4.2. Візуалізація майбутньої професійної кар'єри. Дерево цілей професійної діяльності. Карта очікувань від майбутньої роботи: оцінювання значущості професійних очікувань, визначення надання переваг під час пошуку роботи, формулювання цілей пошуку роботи, вибудова часової перспективи, перевірка сформульованих цілей на життєздатність. Професійно-психологічний портрет економіста: освіта, загальні та професійні компетентності, досвід, мотивація, професійні цілі та цінності, особистісні якості, досягнення у різних сферах. Поняття SMART-цілей.

4.3. Визначення професійних акцентуалізацій студентів. Методика визначення особистісно-характерологічних акцентуалізацій студентів (підхід К. Леонгарда). "Опитувальник професійних переваг" (підхід Дж. Холланда). Методика самооцінювання професійних характеристик молодих спеціалістів Біркмена.

Загальні методичні рекомендації до виконання самостійної роботи за темою 4

Самостійну роботу за темою 4 студентам слід починати з розгляду теоретичних матеріалів за темою. Потім обов'язково вирішити завдання щодо практичних робіт, а саме: відповісти на питання для самодіагностики.

Самостійна робота студента складається з вирішення тестових завдань, що подано далі, виконання евристичних завдань та написання есе за вибраною серед наданих тем.

Творче та наполегливе опрацювання теоретичного матеріалу, старанне виконання практичних завдань та самостійна робота надають можливість студенту оволодіти практичними навичками та набути компетентностей щодо вміння визначати функціональну роль економічного зростання у сучасній економіці та аналізу його механізму, визначення сутності макроекономічних показників, вміння професійно формулювати основні проблеми економічного зростання.

Питання для самодіагностики

1. Конкурентоспроможність економістів на сучасному ринку праці.
2. Професійна компетентність та інші конкурентні переваги економістів.
3. Ціннісні та цільові орієнтири економістів.

4. Шляхи підвищення конкурентоспроможності студентів на ринку праці.
5. Дерево цілей професійної діяльності.
6. Карта очікувань від майбутньої роботи: оцінювання значущості професійних очікувань, визначення надання переваг під час пошуку роботи, формулювання цілей пошуку роботи, вибудова часової перспективи, перевірка сформульованих цілей на життєздатність.
7. Поняття SMART-цілей.
8. Методика визначення особистісно-характерологічних акцентуалізацій студентів (підхід К. Леонгарда).
9. "Опитувальник професійних переваг" (підхід Дж. Холланда).
10. Методика самооцінювання професійних характеристик молодих спеціалістів Біркмена.

Тести

1. Крива виробничих можливостей має випуклий вид, оскільки:

- а) збільшення обсягу одного товару призводить до зменшення виробництва іншого;
  - б) ресурси, з яких виробляють товари, не повністю взаємозамінні;
  - в) у разі збільшення виробництва одного товару треба відмовитися від більшої кількості іншого товару;
  - г) альтернативна вартість зростає.
- Правильна відповідь: в).

2. Крива виробничих можливостей рухається вгору (вправо), якщо:

- а) збільшується виробництво товару А, а виробництво товару Б зменшується;
  - б) зменшується виробництво тільки товару Б;
  - в) у країні деякі регіони постраждали від стихійного лиха;
  - г) у країні знайдено нові запаси корисних копалин.
- Правильна відповідь: г).

3. Визначте, які галузі належать до сфери матеріальних послуг:

- а) будівництво;
- б) транспорт;

- в) освіта;
  - г) юридичні послуги.
- Правильна відповідь: а).

4. Згідно з марксистською кваліфікацією чинників виробництва виокремлюють такі:

- а) труд, земля, капітал;
  - б) робоча сила, засоби праці та предмети праці;
  - в) засоби виробництва, підприємницька здібність, наука;
  - г) засоби праці, робоча сила, наука.
- Правильна відповідь: б).

5. Згідно з класичною кваліфікацією чинників виробництва виокремлюють такі:

- а) засоби праці, робоча сила, наука;
  - б) труд, земля, капітал;
  - в) робоча сила, засоби праці та предмети праці;
  - г) предмети праці, підприємницька здібність, робоча сила.
- Правильна відповідь: б).

6. Основними рисами товарного господарства є:

- а) замкнутий кругообіг продуктів; виробництво здійснюється для себе;
- б) посилення процесів кооперації і спеціалізації; виробництво здійснюється з метою обміну або продажі;
- в) майже однакова структура всіх господарств; замкнутий кругообіг продуктів;
- г) недостатня розвиненість суспільного розподілу праці та спеціалізації виробництва; продукти виробляються для власного споживання.

Правильна відповідь: б).

7. Для натурального виробництва не характерно:

- а) майже однакова структура всіх господарств;
- б) замкнутий кругообіг продуктів;

- в) виробництво здійснюється з метою обміну або продажі;
- г) мета виробництва – задоволення власних незначних за обсягом та однотипних потреб.

Правильна відповідь: в).

8. Крива виробничих можливостей – це геометричне місце точок, що показує:

- а) залежність попиту від ціни;
- б) альтернативні варіанти максимального виробництва двох товарів за умови повного використання ресурсів;
- в) залежність пропозиції від ціни;
- г) залежність попиту від пропозиції.

Правильна відповідь: б).

9. Для ринкової економіки не властиво:

- а) панування приватної власності;
- б) вільна конкуренція;
- в) основний мотив поведінки – приватний інтерес;
- г) значна роль держави.

Правильна відповідь: г).

10. Для командної економіки не властиво:

- а) обмеження самостійності підприємств;
- б) панування державної власності;
- в) індикативне планування господарської діяльності;
- г) зрівнювальний характер розподілу.

Правильна відповідь: в).

Тематика есе

Одним із видів самостійної роботи є написання есе в довільній формі. Вибір теми студент має здійснювати самостійно, він має залежати від особистих інтересів і переваг. Завдання виконується індивідуально.

1. Конкурентоспроможність економістів на сучасному ринку праці.
2. "Портрет" конкурентоспроможного економіста на сучасному ринку праці.

3. Шляхи підвищення конкурентоспроможності студентів на ринку праці.

4. Професійно-психологічний портрет економіста: освіта, загальні та професійні компетентності, досвід, мотивація, професійні цілі та цінності, особистісні якості, досягнення у різних сферах.

5. Визначення професійних акцентуалізацій студентів.

Евристичні завдання

1. Підготувати виступ за результатами аналізу трьох підприємств з номінації "100 кращих товарів" та "Бренд року" за останні два роки.

2. Складіть професійно-психологічний портрет економіста: освіта, загальні та професійні компетентності, досвід, мотивація, професійні цілі та цінності, особистісні якості, досягнення у різних сферах.

Рекомендована література: [2, с. 82; 6, с. 135; 7 – 11].

Змістовий модуль 2. Професійна діяльність економістів

Тема 5. Професія, професіоналізм та області професійної діяльності економістів

Питання за темою

5.1. Професія економіста. Поняття професії. Професія, професіоналізм та області професійної діяльності економістів. Престиж професії економіста. Універсальність професії економіста. Затребуваність бакалаврів з економіки на сучасному ринку праці. Відмінність професії економіста від професій фінансиста, бухгалтера, статистика, менеджера, маркетолога. Види професійної діяльності економістів.

5.2. Кваліфікаційна характеристика випускника спеціальності 051 "Економіка". TOP-100 видатних економістів світу. TOP-5 найбагатших економістів світу (Д. Рікардо, Дж. Кейнс, Дж. Сорос тощо), секрети їх успіху та поради майбутнім економістам. Ділові якості економістів. Кваліфікаційні вимоги до сучасних фахівців-економістів. Довідник професій України.

Вимоги з боку роботодавців та світового ринку праці до економістів. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 051 "Економіка".

5.3. Етика ділового спілкування. Крос-культурне спілкування. Проблеми та форми ділового спілкування економістів.

Загальні методичні рекомендації до виконання самостійної роботи за темою 5

Самостійну роботу за темою 5 студентам слід починати з розгляду теоретичних матеріалів за темою. Потім обов'язково вирішити завдання щодо практичних робіт, а саме:

відповісти на питання для самодіагностики;

розглянути практичні завдання з прикладами вирішення та детально проаналізувати хід рішення кожного завдання;

вирішити практичні завдання для самостійного вирішення.

Самостійна робота студента складається з вирішення тестових завдань, що подано далі, виконання евристичних завдань та написання есе за вибраною серед наданих тем.

Творче та наполегливе опрацювання теоретичного матеріалу, старанне виконання практичних завдань та самостійна робота надають можливість студенту оволодіти практичними навичками та набути компетентностей щодо вміння визначати функціональну роль професії, професіоналізму та області професійної діяльності економістів, аналізувати універсальність професії економіста, види професійної діяльності економістів.

Питання для самодіагностики

1. Поняття професії.
2. Професія, професіоналізм та області професійної діяльності економістів.
3. Універсальність професії економіста.
4. Відмінність професії економіста від професій фінансиста, бухгалтера, статистика, менеджера, маркетолога.
5. Види професійної діяльності економістів.
6. Кваліфікаційні вимоги до сучасних фахівців-економістів.
7. Довідник професій України.

8. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 051 "Економіка".
9. Етика ділового спілкування.
10. Крос-культурне спілкування.

Тести

1. *Ринкова система – це система:*

- а) ринків, монополії і конкуренції;
- б) ринків, цін і конкуренції;
- в) приватної власності, свободи підприємництва і цін;
- г) недосконалої конкуренції, монопольних цін і обмеженої ролі держави.

Правильна відповідь: б).

2. *Ринкові відносини – це:*

- а) процес купівлі-продажу товарів;
- б) відносини і зв'язки, які складаються між продавцями і покупцями в процесі купівлі-продажу ресурсів;
- в) відносини і зв'язки, що складаються у сфері обміну;
- г) усі відповіді правильні.

Правильна відповідь: б).

3. *Ринок – це:*

- а) місце торгівлі товарами;
- б) інститут або механізм, який зводить покупців (представників попиту) і продавців (постачальників) окремих товарів та послуг;
- в) сукупність відносин попиту і пропонування;
- г) обмін, що здійснюється відповідно до законів товарного виробництва й обігу.

Правильна відповідь: б).

4. *Ринковий механізм – це:*

- а) співвідношення попиту і пропонування на ринку;
- б) здатність ринкових сил (попиту, пропонування, конкуренції тощо) синхронізувати рішення про купівлю і продаж;
- в) механізм координації діяльності суб'єктів через систему цін;
- г) механізм вільного ціноутворення.

Правильна відповідь: а).

5. Закон попиту передбачає, що:

- а) перевищення пропозиції над попитом викличе зниження ціни;
  - б) якщо доходи споживачів зростають, вони звичайно купують більше товарів;
  - в) крива попиту звичайно має позитивний уклін;
  - г) коли ціна на товар знижується, об'єм купівель зростає.
- Правильна відповідь: г).

6. Який термін відображає спроможність і бажання людей платити за що-небудь:

- а) потреба;
  - б) попит;
  - в) необхідність;
  - г) бажання?
- Правильна відповідь: б).

7. Зміна якого чинника не викликає зсуву кривої попиту:

- а) смаків споживачів;
  - б) розміру або розподілу національного доходу;
  - в) ціни товару;
  - г) чисельності або віку споживачів?
- Правильна відповідь: в).

8. Удосконалення технології зсуває:

- а) криву попиту вверх і вправо;
  - б) криву попиту вниз і вправо;
  - в) криву пропозиції вниз і вправо;
  - г) криву пропозиції вверх і вліво.
- Правильна відповідь: в).

9. Ринок товарів та послуг знаходиться у стані рівноваги, якщо:

- а) попит не дорівнює пропозиції;
  - б) ціна дорівнює витратам плюс прибуток;
  - в) рівень технології змінюється поступово;
  - г) об'єм пропозиції дорівнює об'єму попиту.
- Правильна відповідь: г).

10. Якщо ринкова ціна нижча за ціну рівноваги, то:

- а) з'являються надлишки товарів;
  - б) виникає дефіцит товарів;
  - в) формується ринок покупця;
  - г) ціна на ресурси падає.
- Правильна відповідь: б).

Тематика есе

Одним із видів самостійної роботи є написання есе в довільній формі. Вибір теми студент має здійснювати самостійно. Тематика есе залежить від особистих інтересів і переваг. Завдання виконується індивідуально.

1. Престиж професії економіста.
2. Затребуваність бакалаврів з економіки на сучасному ринку праці.
3. TOP-100 видатних економістів світу.
4. Кваліфікаційні вимоги до сучасних фахівців-економістів.
5. Проблеми та форми ділового спілкування економістів.

Евристичні завдання

1. Проаналізуйте сайти роботодавців та напишіть есе на тему "Вимоги з боку роботодавців та світового ринку праці до економістів".
2. Дослідіть питання "TOP-5 найбагатших економістів світу (Д. Рікардо, Дж. Кейнс, Дж. Сорос тощо), секрети їх успіху та поради майбутнім економістам".

Рекомендована література: [2, с. 72; 6, с. 115; 7 – 11].

Тема 6. Діяльність економістів на підприємствах та в установах

Питання за темою

6.1. Поняття та види підприємств. Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств. Соціально-економічна характеристика підприємств. Об'єднання підприємств. Функції підприємства. Організація процесу виробництва. Продукція підприємств та її економічні форми.

6.2. Функції економістів на підприємстві. Спеціалізація економістів: управління витратами, ціноутворення, організація праці та мотивація персоналу. Роль економістів у підвищенні соціально-економічної ефективності сучасних підприємств. ТОП-5 найуспішніших економістів України. Заробітні плати економістів в Україні та світу.

6.3. Професійна діяльність економістів у банківському та фінансовому секторі. Банки, типи банків. Національний банк України та його функції. Комерційні банки та їх види. Механізм отримання банківського прибутку. Роль фахівців-економістів у забезпеченні стабільності банківської системи України.

6.4. Діяльність економістів у громадських організаціях. Громадські організації та їх роль в економіці країни. Функції економістів у громадських організаціях. Лекція-екскурсія у ГО "Здоров'я".

Загальні методичні рекомендації до виконання самостійної роботи за темою 6

Самостійну роботу за темою 6 студентам слід починати з розгляду теоретичних матеріалів за темою. Потім обов'язково вирішити завдання щодо практичних робіт, а саме: відповісти на питання для самодіагностики.

Самостійна робота студента складається з вирішення тестових завдань, що подано далі, виконання евристичних завдань та написання есе за вибраною серед наданих тем.

Творче та наполегливе опрацювання теоретичного матеріалу, старанне виконання практичних завдань та самостійна робота надають можливість студенту оволодіти практичними навичками та набути компетентностей щодо вміння визначати функціональну роль підприємства, аналізувати функції економістів на підприємстві, визначати роль економістів у підвищенні соціально-економічної ефективності сучасних підприємств та професійної діяльності економістів у банківському та фінансовому секторах.

Питання для самодіагностики

1. Поняття та види підприємств.
2. Класифікація підприємств.
3. Організаційно-правові форми підприємств.

4. Соціально-економічна характеристика підприємств. Функції підприємства.
5. Продукція підприємств та її економічні форми.
6. Функції економістів на підприємстві.
7. Спеціалізація економістів: управління витратами, ціноутворення, організація праці та мотивація персоналу.
8. Роль економістів у підвищенні соціально-економічної ефективності сучасних підприємств.
9. Професійна діяльність економістів у банківському та фінансовому секторах.
10. Національний банк України та його функції.
11. Комерційні банки та їх види.

Тести

1. *Яка функція підприємства проявляється у впровадженні нових технологій з метою підвищення конкурентоспроможності продукції:*

- а) економічна функція;
- б) соціальна функція;
- в) виробничо-технологічна функція;
- г) технологічна функція?

Правильна відповідь: в).

2. *У час виробництва не входить:*

- а) час перебування сировини у запасах;
- б) час технологічних перерв;
- в) час організаційних перерв;
- г) час придбання чинників виробництва.

Правильна відповідь: г).

3. *Втрата споживчої вартості основним капіталом – це:*

- а) амортизація;
- б) остаточна вартість;
- в) фізичне зношування;
- г) моральне зношування.

Правильна відповідь: в).

4. До оборотного капіталу не належить:

- а) вугілля;
- б) метал;
- в) деревина;
- г) токарний станок.

Правильна відповідь: г).

5. Яка функція підприємства проявляється у впровадженні мір для зниження собівартості продукції:

- а) економічна функція;
- б) соціальна функція;
- в) виробничо-технологічна функція;
- г) технологічна функція?

Правильна відповідь: а).

6. Органічна будова капіталу – це:

- а) співвідношення змінного капіталу до постійного;
- б) співвідношення основного капіталу до оборотного;
- в) співвідношення оборотного капіталу до постійного;
- г) співвідношення постійного капіталу до змінного.

Правильна відповідь: г).

7. За яким критерієм не існує класифікації підприємств:

- а) за формами власності;
- б) за формами організації;
- в) за сферами діяльності;
- г) за роллю в економічному житті суспільства?

Правильна відповідь: г).

8. До постійного капіталу не належить:

- а) предмети праці;
- б) знаряддя праці;
- в) умови праці;
- г) робоча сила.

Правильна відповідь: г).

9. *Втрата частини вартості основним капіталом у результаті дії – це НТП:*

- а) амортизація;
  - б) остаточна вартість;
  - в) фізичне зношування;
  - г) моральне зношування.
- Правильна відповідь: г).

10. *До основного капіталу не належить:*

- а) споруди;
  - б) машини;
  - в) сировина;
  - г) механізми.
- Правильна відповідь: в).

Тематика есе

Одним із видів самостійної роботи є написання есе в довільній формі. Вибір теми студент має здійснювати самостійно. Тематика есе залежить від особистих інтересів і переваг. Завдання виконується індивідуально.

1. Організаційно-правові форми підприємств.
2. Функції економістів на підприємстві.
3. Роль економістів у підвищенні соціально-економічної ефективності сучасних підприємств.
4. Заробітні плати економістів в Україні та світу.
5. Професійна діяльність економістів у банківському та фінансовому секторах.
6. Роль фахівців-економістів у забезпеченні стабільності банківської системи України.
7. Діяльність економістів у громадських організаціях.
8. Громадські організації та їх роль в економіці країни.

Евристичні завдання

1. ТОП-5 найуспішніших економістів України.
2. Підготувати виступ за темою "Функції, типові завдання та уміння, якими повинен володіти економіст з метою забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємства".

Рекомендована література: [2, с. 60; 5, с. 115; 7; 8].

Тема 7. Управління кар'єрою економіста

Питання за темою

7.1. Підприємництво та його види. Поняття підприємницької діяльності та його функції. Принципи й умови підприємництва. Чинники підприємницької діяльності. Типи підприємницької діяльності: некомерційне підприємництво, виробниче підприємництво, комерційно-торгівельне підприємництво, фінансово-кредитне підприємництво, страхове підприємництво, посередницька підприємницька діяльність. Значення прибутку в розвитку підприємництва. Організаційно-правові форми підприємництва в ринковій економіці. Особливості підприємництва в Україні. Проблема банкрутства підприємств. Законодавство України про банкрутство.

7.2. Основи ведення власного бізнесу.

7.3. Стартап як форма сучасного підприємництва. Визначення поняття "стартап". Відмінності стартап-компанії від традиційного підприємства. Історії успіху найвідоміших стартапів світу (*Facebook, Intel, Microsoft, Google, Flickr, Twitter, Viber, Waze GetTaxi, Wix*). Найвідоміші стартапи України: *DepositPhotos, IT-компанія Terrasoft, TemplateMonster, Petcube, Grammarly, Viewdle, Sixa, eTachki, Mobalytics, Allset, Hideez, Ajax Systems, SolarGaps, Avox*. Стартапи України. Топ-20 найбільш перспективних ринків на найближчі 5 – 10 років для втілення стартап ідей. Технологія організації стартапів. Міжнародні технології фінансування стартап проєктів. Лабораторія *Fablab* у ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

7.4. Форми підвищення кваліфікації економістів. Тематичні "кущові" семінари, конверсаторіуми, "круглі столи", тренінги, вебплатформи для самотестування посадових осіб.

7.5. Професійні спілки економістів.

Загальні методичні рекомендації до виконання самостійної роботи за темою 7

Самостійну роботу за темою 7 студентам слід починати з розгляду теоретичних матеріалів за темою. Потім обов'язково вирішити завдання щодо практичних робіт, а саме: відповісти на питання для самодіагностики.

Самостійна робота студента складається з вирішення тестових завдань, що подано далі, виконання евристичних завдань та написання есе за вибраною серед наданих тем.

Творче та наполегливе опрацювання теоретичного матеріалу, старанне виконання практичних завдань та самостійна робота надають можливість студенту оволодіти практичними навичками та набути компетентностей щодо вміння визначати функціональну роль підприємницької діяльності та його функцій, аналізувати організаційно-правові форми підприємництва в ринковій економіці, вміння визначати поняття "стартап".

Питання для самодіагностики

1. Підприємництво та його види.
2. Поняття підприємницької діяльності та його функції.
3. Принципи й умови підприємництва.
4. Чинники підприємницької діяльності.
5. Типи підприємницької діяльності: некомерційне підприємництво, виробниче підприємництво, комерційно-торговельне підприємництво, фінансово-кредитне підприємництво, страхове підприємництво, посередницька підприємницька діяльність.
6. Організаційно-правові форми підприємництва в ринковій економіці.
7. Особливості підприємництва в Україні.
8. Проблема банкрутства підприємств. Законодавство України про банкрутство.

Тести

1. Банківський прибуток – це:

- а) сума відсотків за позичками і відсотків на вкладений капітал;
  - б) відношення відсотків за позичками до відсотків на вкладений капітал;
  - в) різниця між відсотками на вкладений капітал і виплатою відсотків за позичками;
  - г) немає правильної відповіді.
- Правильна відповідь: г).

2. Оптова (гуртова) торгівля – це:

- а) купівля великих партій товару;
- б) придбання малих партій товару з метою їх подальшого перепродажу;

- в) купівля окремих одиниць товару;
- г) придбання великих партій товару з метою подальшого пере-продажу.

Правильна відповідь: г).

3. Роздрібна торгівля – це:

- а) купівля великих партій товару;
- б) придбання малих партій товару з метою їх подальшого продажу кінцевому споживачу;
- в) купівля окремих одиниць товару;
- г) придбання великих партій товару з метою їх подальшого пере-продажу.

Правильна відповідь: в).

4. Позичковий капітал – це:

- а) капітал, яким володіють банки;
- б) грошовий капітал, що надається в позичку на певний час, на умовах повернення та за плату у вигляді відсотка;
- в) грошовий капітал, що рухається від одного підприємця до іншого;
- г) капітал, який обслуговує ринкову інфраструктуру.

Правильна відповідь: б).

5. Кредит – це:

- а) форма руху позичкового капіталу, що надається в позичку;
- б) позичка в грошовій або товарній формі на умовах повернення зі сплатою відсотка;
- в) відносини між кредитором і позичальником, які забезпечують при цьому трансформацію вільного грошового капіталу в позичковий;
- г) усі відповіді правильні.

Правильна відповідь: г).

6. Торговий прибуток – це:

- а) різниця між загальним виторгом від продажу товарів і бухгалтерськими витратами обігу;
- б) різниця між загальним виторгом і економічними витратами обігу;

в) грошова винагорода торгівельного підприємця за його комерційну діяльність;

г) усі відповіді правильні.

Правильна відповідь: а).

7. Норма банківського прибутку – це:

а) відношення чистого прибутку до власних коштів банку;

б) різниця між власними коштами і прибутком;

в) відношення власних коштів банку до чистого прибутку;

г) усі відповіді неправильні.

Правильна відповідь: а).

8. Облігація – це:

а) цінний папір, що дає його власнику право брати участь в управлінні акціонерним капіталом;

б) цінний папір, що засвідчує внесення її власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного папера в передбачений строк з виплатою фіксованого відсотка;

в) цінний папір, що надає права акціонера тільки тим особам, що зареєстровані в документах акціонерної компанії;

г) цінний папір без установленого строку дії, що засвідчує пайову участь у статутному фонді акціонерного товариства, підтверджує членство в акціонерному товаристві і дає право його власникові на одержання частини прибутку у вигляді дивіденду.

Правильна відповідь: б).

9. Фіктивний капітал – це:

а) засоби виробництва;

б) засоби праці і предмети праці;

в) акції, облігації та інші цінні папери, які обертаються на фондовій біржі;

г) акції, облігації та засоби праці.

Правильна відповідь: в).

10. Акція – це:

а) цінний папір, що дає можливість отримати першочергове відшкодування збитків у разі банкрутства підприємства;

б) цінний папір, що засвідчує внесення його власником певної суми грошей у акціонерний капітал підприємства та дає його власнику право отримувати дивіденд;

в) цінний папір, що дає його власнику право брати участь у загальних зборах акціонерів;

г) цінний папір, що засвідчує внесення його власником певної суми грошей і гарантує її повернення через певний строк з виплатою фіксованого доходу.

Правильна відповідь: б).

Тематика есе

Одним із видів самостійної роботи є написання есе в довільній формі. Вибір теми студент має здійснювати самостійно, він має залежати від особистих інтересів і переваг. Завдання виконується індивідуально.

1. Особливості підприємництва в Україні.
2. Основи ведення власного бізнесу.
3. Стартап як форма сучасного підприємництва.
4. Відмінності стартап-компанії від традиційного підприємства.
5. Технологія організації стартапів.
6. Міжнародні технології фінансування стартап проектів.

Евристичні завдання

1. Історії успіху найвідоміших стартапів світу (*Facebook, Intel, Microsoft, Google, Flickr, Twitter, Viber, Waze GetTaxi, Wix*).

2. Найвідоміші стартапи України: *DepositPhotos, IT-компанія Terrasoft, TemplateMonster, Petcube, Grammarly, Viewdle, Sixa, eTachki, Mobalytics, Allset, Hideez, Ajax Systems, SolarGaps, Avox*.

3. Топ-20 найбільш перспективних ринків на найближчі 5 – 10 років для втілення стартап ідей.

Рекомендована література: [2, с. 50; 3, с. 115; 4, с. 200].

Рекомендована література

Основна

1. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство [Текст] : навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Терела, Т. О. Харченко [та ін.] ; за ред. Г. В. Лаврик. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 208 с.
2. Ширяєва Л. В. Вступ до фаху "Економіка" : навч. посіб. / Л. В. Ширяєва, С. В. Онешко ; Одес. нац. морський ун-т. – Одеса : Купрієнко СВ, 2019. – 106 с.

Додаткова

3. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія : навч. посіб. / В. Д. Базилевич. – 2-ге вид., переробл. і доп. – Київ : Знання, 2019. – 702 с.
4. Базиліук А. В. Економічна теорія. Практикум : навч. посіб. / А. В. Базиліук, Ж. В. Дерій, В. В. Концева, І. О. Хломенко. – Київ : Центр учбової літератури, 2020. – 312 с.
5. Fundamentals of Economics : textbook / M. Mashchenko, L. Ukrainka, N. Stepaneko et al. – Kharkiv : S. Kuznets KhNUE, 2021. – 240 p.
6. Zhang W. B. The General Economic Theory: An integrative approach / W. B. Zhang. – London : Springer, 2020. – 654 p.

Інформаційні ресурси

7. Державна служба статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
8. Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua>.
9. Сайт ПНС Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця. Методичне забезпечення з навчальної дисципліни "Вступ до фаху" [Електронний ресурс] / М. А. Мащенко. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/modedit.php?add=resource&type&course=7669&section=1&return=0&sr=0#section-1>.
10. Сайт Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua>.
11. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

Зміст

Вступ	3
Змістовий модуль 1. Основи підготовки сучасних економістів	4
Тема 1. Предмет і метод навчальної дисципліни "Вступ до фаху"	4
Тема 2. Організація та основні форми навчального процесу у підготовці фахівців-економістів	8
Тема 3. Професійне самовизначення студента	13
Тема 4. Технологія проектування професійної кар'єри економістів	17
Змістовий модуль 2. Професійна діяльність економістів.....	22
Тема 5. Професія, професіоналізм та області професійної діяльності економістів	22
Тема 6. Діяльність економістів на підприємствах та в установах.....	26
Тема 7. Управління кар'єрою економіста	31
Рекомендована література.....	36
Основна.....	36
Додаткова.....	36
Інформаційні ресурси.....	36

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ВСТУП ДО ФАХУ

**Методичні рекомендації
до самостійних робіт студентів
спеціальності 051 "Економіка"
освітньої програми "Економіка та економічна політика"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Мащенко** Марина Анатоліївна

Відповідальний за видання *М. А. Мащенко*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *Н. В. Завгородня*

План 2022 р. Поз. № 156 ЕВ. Обсяг 38 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*